

ΤΟ ΒΙΒΛΙΟΝ ΤΗΣ ΗΜΕΡΑΣ

Ο κ. Περικλῆς Γιαννόπουλος, ἀγνωστος ἕως χθὲς εἰς τὸ κοινόν, ἀλλὰ « πασίγνωστος εἰς τὸν ἑαυτὸν του » — κατὰ τὴν ἐπιτυχῆ ἔκφρασιν τοῦ κ. Γαβριηλίδου, — καὶ γνωστὸς μόνον εἰς τὸν στενὸν κύκλον τῶν Ἀθηναίων λογίων ἀπὸ τὰ ἐδῶ καὶ ἐκεῖ δημοσίευθῆναι ἀρθρα τοῦ ἢ περὶ ποιήματά του, ἐδημοσίευσεν κατ' αὐτάς, ἢ καλλίτερα ἐξεσφενδόνισεν ἐν βιβλίον, τὸ ὅποιον εἰς μίαν ἡμέραν τὸν ἔκαμε διάσημον.

Τὸ βιβλίον τοῦτο, ἀπὸ 48 μόνον ἀλλὰ πυκνοτυπωμένας σελίδας, τιτολορεῖται « Νέον Πνεῦμα » καὶ ἔχει τὸ προτέρημα νὰ κινή ἀμέσως τὴν προσοχὴν τῶν διὰ τὴν ἰδιορρυθμίαν καὶ τὴν υπερβολικὴν ζωηρότητα τοῦ ὅρους του, ὅσον διὰ τὴν δριμύτητα, τὴν καυστικώτητα μὲ τὴν ὅποιαν σατυρίζει, — ὅ ρ ι ζ ε ι εἶπαν ἄλλοι, — πρόσωπα καὶ πράγματα.

Αὐτὸς εἶναι ἴσως ὁ μόνος λόγος, διὰ τὸν ὅποιον αἱ περισσότεραι ἀθηναϊκαὶ ἐφημερίδες, θεωρήσασαι τὸ βιβλίον σκανδαλῶδες, ἔκαμον περὶ αὐτὸ πολλὴν θόρυβον, καὶ ἀνεδημοσίευσαν ἐξ αὐτοῦ ἐπὶ ἡμέρας ὀλόκληρα κεφάλαια, συνοδεύουσαι τὴν ἀναδημοσίευσιν μὲ κρίσεις ἄλλου ἐνθουσιῶδες, ἄλλου ἐπιφυλακτικὰς καὶ ἄλλου εἰρωνικὰς.

Ὁμοσδήποτε, τὸ « Νέον Πνεῦμα » τοῦ Γιαννοπούλου εἶναι σήμερον τὸ Βιβλίον τῆς ἡμέρας. Παντοῦ ἐδῶ εἰς τὰς Ἀθήνας ὁμιλοῦν δι' αὐτὸ, καὶ ἄς τὸ θεωροῦν οἱ περισσότεροι ὡς ἀπλοῦν ὑδριστικὸν ἀναμύσημα, ἀνάξιον πάσης προσοχῆς. Αὐτὴ ἄλλως τε εἶναι ἡ γνώμη καὶ τῶν περισσοτέρων δημοσιογράφων, καὶ αὐτῶν ἀκόμη τῶν θορυβοποιῶν, οἱ ὅποιοι ἰσχυρίζονται ὅτι τίποτε ν ἔ σ τ κατ' οὐσίαν δὲν περιέχει τὸ « Νέον Πνεῦμα » (τὸ νέον μόνον εἰς τὸν τίτλον ὑπάρχει καθ' ὅς εἶπεν ὁ κ. Κονδυλάκης,) αὐτὴ εἶναι καὶ ἡ γνώμη ὄλων τῶν πολιτευομένων, τοὺς ὁποίους ἐνδιαφέρει ἐξ ὅχως, διότι τοὺς κοκομεταχειρίζεται πολὺ, — αὐτὴ ἴσως εἶναι ἡ γνώμη καὶ τῶν περισσοτέρων λογίων, οἱ ὅποιοι κρίνουν τὸ βιβλίον ὡς λογοτέχνημα καὶ τὸ εὐρίσκουσι φλύχρον, ἀκατάστατον, ἀντικαλλιτεχνικόν.

Ὅλοι αὐταὶ αἱ κρίσεις ὀφειλόμεναι εἰς ἐσπευσμένον μάλλον φυλλομέτρημα παρὰ εἰς ἀνάγνωσιν προσεκτικὴν, καὶ ἀκόμη εἰς ἐπιπολαιότητα φυσικὴν καὶ εἰς ἐμπάθειαν ὑπερφυσικὴν — ὅπως καταντᾷ πολλάκις ἡ ἰδική μας, — εἶναι κατὰ τὴν γνώμην μου ἐσφαλμένα. Τὸ βιβλίον τοῦ κ. Γιαννοπούλου εἶναι ἀπεναντίας ἀπὸ τὰ πλέον πρωτότυπα, ἀπὸ τὰ πλέον ρηξικέλευθα καὶ ἀπὸ τὰ πλέον ἐ θ ν ι κ ᾶ βιβλία ποὺ ἐφάνησαν εἰς τὰς ἡμέρας μας. Σοδαρότατον ἔργον, ἄξιον νὰ μελετηθῇ εὐρύτατα καὶ πρωρισιμένον ν' ἀσκήσῃ ἐπιρροὴν ἀνυπολόγιστον.

Διὰ τοῦτο ἐνόμισα ὅτι ὄφειλα νὰ ὁμιλήσω περὶ αὐτοῦ καὶ πρὸς τοὺς Ἕλληνας τῆς Αἰγύπτου πρὸς αὐτοὺς πρὸ πάντων τοὺς τόσον ἐθνικοπρεπεῖς καὶ φιλοπείρους, ἐγκαίνιζων τὴν συνεργασίαν μου εἰς τὴν « Νέαν Ζωήν », τὴν φιλοδοξοῦσαν νὰ πρωτοστατήσῃ εἰς

πάν εὐγενὲς καὶ πατριωτικόν. Νέαν Ζωὴν ζητεῖ καὶ ὁ Γιαννόπουλος, μὲ Νέον Πνεῦμα. . . Τὸ περιοδικόν τοῦτο, τὸ ἐκπροσωποῦν ἓνα Σύλλογον Νέων, πρέπει νὰ εἶναι τὸ φυσικὸν ἀσυλὸν του. Ἄν δὲν τὸν ἀκούσουν ἐδῶ, ποῦ λοιπὸν θὰ τὸν ἀκούσουν; εἰς τὰς παρισινὰς Ἀθήνας; Καὶ ποῖος; Οἱ διεφθαρμένοι πολιτικοὶ μας ἢ οἱ ἀντάξιοι ὑποστηρικταὶ τῶν δημοσιογράφων;

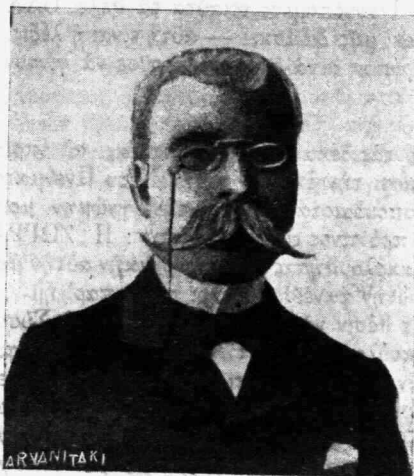
Τὸ « Νέον Πνεῦμα » λέγει πρωτόκυστα πράγματα καὶ κατὰ τρόπον ἰδικόν του, — « περικλογιαννοπούλειον », ὡς τὸν ὠνόμασε πάλιν ὁ κ. Γαβριηλίδης. — Ἀλλὰ τοῦτο δὲν εἶνε τὸ σπουδαῖον καὶ ἓνας τρελλὸς θὰ τὸ ἔκαμεν ἐπίσης. Τὸ σπουδαῖον εἶνε νὰ ἔχη κανεὶς, κατὰ τὴν ἔκφρασιν τοῦ λαοῦ, « σείρα καὶ τάξι » εἰς τὰς ἰδέας του. Νὰ χωρῇ ἀπὸ μίαν ἢ περισσώτερας ἀρχάς, γνωστὰς ἢ αὐταποδείκτους; ὡς ἀξιώματα, καὶ διὰ τοῦ εὐθυτάτου λογικοῦ δρόμου νὰ καταλήγῃ εἰς νέας ἀρχάς, ἰδικὰς του, ἀποδεικνυμένας. Οὕτω νὰ φανερώνῃ ὅτι εἶνε ἀνθρωπος σ κ ε π τ ι κ ὅ ς, ὅτι τὸ λογικόν του δὲν μετατρέχεται εἰς τὸ κενόν, ἀλλ' ὅτι στηρίζεται ἐπὶ βέβαιου ἀκλονήτου, σφιγκτοδεμένου εἰς Σύστημα.

Καὶ ἀκριβῶς μὲ Σ ύ σ τ η μ α προβάλλει σήμερον ὁ Γιαννόπουλος. Σύστημα ἴδιον, μελετημένον, λεπτολογημένον ἀπὸ τὰς πρώτας τοῦ ἀρχὰς μέχρι τῶν ἐσχάτων συνεπειῶν του. Δὲν τὸ κατέστρωσεν εἰς μίαν νύκτα, — ὅπως μερικοὶ ἀπὸ τοὺς νέους μας φιλοσόφοις τὰ ἰδικὰ των, — ἀλλ' ἀφιέρωσεν εἰς αὐτὸ ἔτη πολλά, ὀλόκληρον ζωὴν. Γνωρίζω τὸν Γιαννοπούλου ἀπὸ δεκαπενταετίας καὶ πλέον, καὶ τὸν γνωρίζω σκεπτόμενον οὕτω. Ὁ νοῦς του ἀκοίμητος διαρκῶς ἔχει εἰς τὴν ἰδέαν του, τὸ ὄνειρόν του. Ἀπὸ καθε τοῦ ταξίδι, γνωριμίαν, συνομιλίαν, μελέτην, παρατήρησιν, ἡδυνήθη ν' ἀποκομίσῃ καὶ ἓνα λίθον, μικρὸν ἢ μεγάλον, διὰ τὸ προσχεδιασμένον του κτίριον. Πολυτάξειδος, πολυμελετημένους, συζητητῆς, παρατηρητῆς, κοσμικῆς, φιλέρημος, ἐχρησιμοποίησεν ὅλας τοὺς τὰς γνώσεις, τὰς δυνάμεις, τὰς ἰδιότητας. Τώρα τὸ κτίριόν του εἶναι σχεδὸν τελειωμένον. Τὸ « Νέον Πνεῦμα » εἶναι τρόπον τινὰ ἡ Εἰσαγωγὴ ἢ φανερώνοσα τὸ σχέδιον. Τὰ ἄλλα βιβλία, τὰ ὅποια θὰ ἐκδοθῶν ἀργότερα, θὰ εἶναι αἱ λεπτομέρειαι, ὅσαι ἔχουν θέσιν ἐντὸς τοῦ σχεδίου.

Τὸ ἔργον λοιπὸν τοῦ Γιαννοπούλου εἶναι Ἔ ρ γ ο ν. Διαφέρει πολὺ ἀπὸ ἐκεῖνα ποῦ προκαλοῦν ἓνα πρόσκαιρον θόρυβον, τεχνητόν, διότι ἔχει ἐντὸς τοῦ ὅλα τὰ στοιχεῖα διὰ νὰ ζ ῆ σ η. Καὶ ὅπως ὑποβάλλει τὰς ἰδέας μὲ τὸ νευρώδες τοῦ ὅφους, ὅπως τὰς ἐγγχαρτίζει εἰς τὸν νοῦν τοῦ ἀναγνώστου ὡς διὰ πυρῶμένου σιδήρου, ἀδύνατον εἶναι νὰ μὴ εὕρῃ, ἀργὰ ἢ γρήγορα, προσηλύτους, ἀδύνατον νὰ μὴ χρησιμεύσῃ μίαν ἡμέραν ὡς Ὀδηγός. Νομίζω διὰ τοῦτο ὅτι τὸ καθήκόν μας, πρὸς τὸ παρόν, εἶναι νὰ τὸ προσέξωμεν πολὺ, νὰ τὸ μελετήσωμεν, — καὶ ἀργότερα, ὅπου τυχὸν δὲν μᾶς ἀρέσῃ, νὰ τὸ πολεμήσωμεν.

Ἡ Α. Β. Υ. Ὁ Προίγκνυ Γεώργιος

Ὁ κ. Ἀλέξανδρος Θρ. Ζαΐμης

Ἀληθινὸς καινοτόμος ὁ Γιαννόπουλος, κατεδαφίζει ἀμειλίκτως διὰ τὰ κτίσῃ ἐπάνω εἰς τὰ ἑρείπια.

Δὲν τὸν ἱκανοποιεῖ ἡ σημερινή Ἑλλάς ὅπως τὴν ἐπλάσαμεν, — τί λέγω; τὸν ἀγανακτεῖ καὶ τὸν ἀηδιάζει, — καὶ θέλει, ὀνειρεύεται νὰ πλάσῃ Ἑλλάδα νέαν. Ἡ δὲ νέα αὕτη Ἑλλάς δὲν θὰ εἶναι παρὰ ἡ φυσικὴ συνέχεια τῆς Ἀρχαίας, ἡ ἐξακολούθησις τοῦ νομίμου δρόμου τῆς Φυλῆς, ἐνῷ ἡ σημερινή δὲν εἶναι, κατὰ τὴν γνώμην του, παρ' ἀντινομία καὶ παρέκκλισις.

Μὲ γραφίδα μεγάλου Σατυριστοῦ, ἡ ὁποία συχνὰ μεταβάλλεται εἰς μαστίγιον ἀνηλεές, ζωγραφίζει τὴν ἐν Ἑλλάδι κατὰστασιν κοινωνικὴν καὶ πολιτικὴν, καὶ μ' εὐγλωτίαν ἀπαράμιλλον ἀποκαλύπτει ἕως ποῦ μᾶς ἔφερεν ἡ ἀξιοθρήνητος αὕτη παρέκκλισις ἀπὸ τὴν φυσικὴν ἐξέλιξιν, ἀπὸ τὸν ἀληθῆ μας προορισμόν: εἰς τὰ πρόθυρα δηλαδὴ μᾶς Ἑπανάστασεως, ἡ ὁποία θὰ μᾶς ἀποτελειώσῃ.

Εἶναι ἀκριβῶς ἡ πολυθρόνητος Ἑπανάστασις, τὴν ὁποίαν δὲν παύουν προλέγοντες οἱ δημοσιογράφοι, ἐκ τῶν ὁποίων μερικοὶ τὴν συμβουλεύουν καὶ τὴν ὑποθάλλουν. Ἀλλ' ὁ Γιαννόπουλος φωνάζει: Φυλαχθῆτε! Δὲν μᾶς χρειάζεται τοιαύτη Ἑπανάστασις, τρισχιροτέρη ἀπὸ ὅσα κακὰ ἐκάμαμεν ἕως τώρα, — δολοφονίαν Καποδίστρια, ἔξωσιν Ὀθωνος, χωρισμὸν Ἑλληνικῆς Ἐκκλησίας ἀπὸ Οἰκουμενικοῦ Πατριαρχείου, ἔγκατάλειψιν μᾶς Ἀριστοκρατίας Πνεύματος, τὸν πυρῆνα τῆς ὁποίας θὰ ἐσχημάτιζαν οἱ Φαναριῶται, κτλ. κτλ. — ἀλλ' Ἑπανάστασις ἄλλη, ἐντελὴς διαφορετικὴ, ἡ ὁποία εἰρηνικῶς θὰ μᾶς ἐβάλε πάλιν εἰς τὸν δρόμον μας καὶ βαθυμῆδεν ἀλλ' ἀσφαλῶς θὰ μᾶς ὠδηγοῦσε πρὸς τὴν σωτηρίαν: Βαθυτάτη πνευματικὴ καὶ ἡθικὴ Ἑπανάστασις,

Ἀτομικὴ,
Κοινωνικὴ,

Πολιτικὴ,
Ἰδεολογικὴ,
Φιλολογικὴ,
Καλλιτεχνικὴ.

Νὰ καταρτίσωμεν ὅλας τὰς παλαιὰς ἀξίας, τὰς ψευδεῖς, νὰ φρίσωμεν ὅλας τὰς παλαιὰς ἰδέας, τὰς σφαλεράς, καὶ νὰ σπασθῶμεν νέας, νὰ ἐνστερνισθῶμεν ἀληθεῖς. Νὰ ζήσωμεν καὶ νὰ δράσωμεν εἰς τὸ ἐξῆς συμφώνως μὲ τὸν ὁργανισμόν μας, τὸ κλῆμα, τὴν ἰδιοσυγκρασίαν, τὸν χαρακτῆρα, τὴν ἱστορικὴν παράδοσιν καὶ τὸν ἐθνικὸν προορισμόν. Μὲ ἄλλους λόγους; νὰ λυτρωθῶμεν ἀπὸ κάθε ξένην ἐπίδρασιν, νὰ ἀκολουθήσωμεν ἐλεύθεροι τὴν Φύσιν μας καὶ νὰ δημιουργήσωμεν Νέον Ἑλληνικὸν Πολιτισμόν ἀντὶ τῆς σημερινῆς φραγκορωμαϊκῆς Βαρβαρότητος.

Αὐτὸ εἶναι! Δι' αὐτὸ οἱ Φιλέλληνες τοῦ 18^{ου} αἰῶνος ἡλευθέρωσαν τὴν Ἑλλάδα. Αὐτὸ ζητεῖ τώρα καὶ ὁ Γιαννόπουλος, καὶ μὲ τὸ σύγγραμμά του τὸ πολυτόμον, εἰς τοῦτο θέλει νὰ μᾶς βοηθήσῃ, νὰ μᾶς ὠδηγήσῃ, «νὰ μᾶς καταρρακτώσῃ μὲ φῶς»... Ἐξετάζει ἕνα ἕνα ὅλα τὰ Ἑλληνικὰ πράγματα, ὅλας τὰς ἐκδηλώσεις τοῦ ἀτομικοῦ καὶ ἀθροιστικοῦ μας βίου, μᾶς δείχνει εἰς ποίαν κατὰστασιν ἀπελπιστικὴν εὐρίσκειται σήμερον τὸ κάθε τι, καὶ μᾶς λέγει πῶς πρέπει νὰ ἀναδημιουργηθῶν ὅλα, συμφώνως «μὲ τὴν Φυσιολογίαν τοῦ Ἑλλήνος καὶ τὴν Φυσιολογίαν τῆς Ἑλληνικῆς Φυλῆς». Τίποτε, φυσικά, δὲν τοῦ ἀρέσει· διότι τίποτε δὲν εἶναι εἰς τὴν θέσιν του, διότι τίποτε δὲν εἶναι ὅ, τι πρέπει νὰ εἶναι: Κοινωνία, Κράτος, Στόλος, Φιλολογία, Γλῶσσα, Θέατρον, Μουσικὴ, Ζωγραφικὴ, Γλυπτικὴ, Ἀρχιτεκτονικὴ. Κατάντησε, λέγει, νὰ μὴν ὑπάρχῃ σήμερον εἰς τὴν Ἑλλάδα οὔτε ἓΝΑ ἸΔΥΓΜΑ οἰοῦντίποτε κλάδου, ποῦ νὰ νῆταποκρίνεται εἰς τὸν σφο-

πόν του, εἰς τὸν ἐθνικόν του προορισμόν, ποῦ νὰ ὀδηγῇ ἀσφαλῶς εἰς τὸν αὐρινὸν νεοελληνικὸν Πολιτισμόν. Ἄλλ' ὁ Γιαννόπουλος τοιαῦτα τὰ θέλει ΟΔΑ τὰ ἱερύματα, καὶ μᾶς διδάσκει — αὐτὴ εἶναι ἡ λέξις — κατὰ ποῖον τρόπον, σιγά-σιγά ἡμποροῦσε νὰ γίνουν.

Ἀπὸ τὰς δεκαπέντε μονογραφίας, αἱ ἑποιαὶ θακο-λουθῇσιν τὴν ἐκδοσὶν τοῦ « Νέου Πνεύματος », μία μόνον σπουδαιότητι κατὰ τὴν γνώμην μου, ἐδημοσιεύθη πρὸ τινος εἰς τὸ « Ἀστὺ » : Η ΖΩΓΡΑΦΙΚΗ. Ὁ παρακολουθήσας τὴν αἰσθητικὴν αὐτὴν μελέτην — τὴν πρώτην φανείσαν μέχρι τοῦδε παρ' ἡμῶν, — αὐτὸς εἶναι εἰς θέσιν νὰ ἐννοήσῃ ὀλόκληρον τὸ Σύστημα τοῦ Γιαννοπούλου καὶ εἰς τὴν πρακτικὴν του ἐφαρμογὴν. Τί εἶναι σήμερον ἐν τῷ συνόλῳ τῆς ἡδῆθεν ἐθνικῆς Ζωγραφικῆς μας; Ἐλεεινὴ ἀπομίμῃσις τῆς Εὐρωπαϊκῆς. Οἱ Ἕλληνες ζωγράφοι βλέπουν μὲ ξένα μάτια καὶ ζωγραφίζουν μὲ ξένην γραμμὴν, μὲ ξένα χρώματα. Τίποτε τὸ Ἑλληνικόν, τὸ Ἐθνικόν, εἰς τὰς παρουσίας κ ο κ ό τ α ς, τὰς ὁποίας μᾶς παρουσιάζουν ὡς ἑλλη-νίδας, ἢ εἰς τὰς τευτονικὰς ὀμίχλας, τὰς ὁποίας μᾶς παρουσιάζουν ὡς τοπεῖα ἀττικὰ. Ἐνας Θέμος Ἄννι-νος μόνος, κατὰ τὸν Γιαννόπουλον, ἐπέτυχεν ὡς τώρα νὰ συλλάβῃ τὴν ἑλληνικὴν γραμμὴν, τὴν λεπτοτάτην καὶ εὐγενεστάτην, καὶ ἴσως μόνον ἓνας Φωκᾶς κατώρ-θωσεν νὰ ποδώσῃ ὀλίγον χρῶμα ἑλληνικόν, γνήσιον. Οἱ ἄλλοι πλανῶνται καὶ χάνονται μὲ κλειστὰ τὰ μάτια πρὸ τῆς ἑλληνικῆς φύσεως, ἀνίκανοι νὰ δημιουργή-σουν τέχνην ἐθνικὴν, πρωτότιπον καὶ βιώσιμον, μολο-νὸτι πολλοί, ὡς ὁ Ματθίopoulos, ἔχουν τὸ τάλαντον ἰσχυρόν. Καὶ ὁ Γιαννόπουλος προσπαθεῖ νὰ τοῖς ἀνοίξῃ τὰ μάτια, νὰ τοῖς δείξῃ τὴν πανωραίαν ἑλληνίδα Φύσιν, — τὸ χῶμα, τὸν αἶρα, τὸν οὐρανόν, τὸ φῶς, τὸ δένδρον, τὸ χόρτον, τὸ βουνόν. — νὰ τοῖς διδάξῃ ποῖα εἶνε τὰ χρώματα ποῦ ἐπικρατοῦν ἐδῶ, ποῖα εἶνε ἡ γραμμὴ ἡ κυριαρχοῦσα, καὶ ποῖος εἶνε ὁ χ α ρ α - κ τ ῆ ρ, τὸν ὁποῖον πρέπει νὰ ἔχῃ μία εἰκὼν ἐ λ λ η ν ι κ ῆς.

Αὐτὰ δλα, εἰς τὴν μελέτην ἐκείνην τοῦ Γιαννοπού-λου, ἐκτίθενται μὲ τοιαύτην ἀλήθειαν, ὀξύτητα καὶ λεπτότητα εἰς τὴν παρατήρησιν· μὲ τόσῃν ποιικίαν, χάριν καὶ δύναμιν εἰς τὸ ὕφος καὶ μὲ τοσαύτην λογικὴν, ἐπιστημονικὴν ἀκρίβειαν, εἰς τὴν θεωρίαν, τὴν ἀπόδειξιν καὶ τὴν ἐφαρμογὴν, — ὥστε ἀδιστακτικῶς δύναται τις νὰ εἴπῃ, ὅτι ὁ Γιαννόπουλος εἶνε ὁ πρῶτος Ἕλληνας αἰσθητικὸς.

Καὶ ὅ,τι κάμνει μὲ τὴν Ζωγραφικὴν, τὸ αὐτὸ καὶ μὲ τὴν Ἀρχιτεκτονικὴν, Γλυπτικὴν, Ποίησιν, τὸ Διήγη-μα, τὸ Δράμα, τὴν Γλῶσσαν, κτλ. κτλ. Ἐξετάζει πῶς εἶνε ἕκαστον καὶ μᾶς διδάσκει πῶς ἔπ ρ ε π ε νὰ εἶνε. Καὶ ὀλίγον κατ' ὀλίγον, ἀρχίζων ἀπὸ τὴν Τέχνην, περὶ τὴν Γλῶσσαν, προχωρῶν εἰς τὴν Κοινωνίαν καὶ καταλήγων εἰς τὴν πολιτείαν, συμπλη-ρῶναι ἓνα σύστημα καθολικῆς νεοελληνικῆς ἀναγεν-νήσεως, πάντοτε ἐπὶ τῆς ἰδίας ἀρχῆς καὶ βάσεως, φύσει δὲ Μεγαλοιδεάτης, μὲ πίστιν ἀκλόνητον εἰς τὴν ἀξίαν καὶ τὴν δύναμιν τῆς ἀθανάτου φυλῆς, καταστρώνει

τὸ μέγα σχέδιον καὶ ῥίπτει τὸ στερεὸν θεμέλιον τοῦ ἐνδριευμένου του νεοελληνικοῦ Πολιτισμοῦ, — μεγά-λου ὡς ὁ ἀρχαῖος, μεγαλητέρου ἀπὸ κάθε ἄλλον ση-μερινόν.

Εἶνε ἀξιοπαρατήρητον, ὅτι ὁ Γιαννόπουλος ἐφθασεν εἰς τὴν γενικὴν αὐτὴν ἀντίληψιν, ἀναχωρῶν ἀπὸ τὴν Τέχνην τὴν ἀγαπημένην του. Διότι ὁ Γιαννόπουλος εἶνε πρῶτον καὶ κύριον — καὶ ἴσως δὲν εἶνε τίποτε ἄλλο ἀπὸ — Αἰσθητικὸς. Ὁραιομανὴς γεννημέ-νος, ἐδλεπε γύρω του δλα μας τὰ πράγματα (ἐκτὸς τῆς Φύσεως) ἄ σ χ η μ α, καὶ κατόπιν, ἐξετάζων τὴν αἰτίαν, εὑρεν ὅτι ἦσαν καὶ π α ρ ἄ λ ο γ α. Ἐσκέ-φθη λοιπὸν ἔπειτα ὅτι ἡμποροῦσε νὰ γίνουν ὡ ρ α ῖ α μὲ τὸ νὰ γίνουν λ ο γ ι κ ἄ. Τὴν ἰδίαν αἰτίαν τῆς ἀσχη-μίας, τὴν ὁποίαν ἀνεῦρεν εὐκόλως εἰς τὸ ἔν. — διότι ἦτον ὀλοφάνερη. — τὴν ἐζήτησε καὶ εἰς τὸ ἄλλο, καὶ εἶδε μ' ἐκπληξὴν τοῦ ὅτι ἦτο κρυμμένη καὶ ἐκεῖ. Ἐπειτα καὶ εἰς τὸ ἄλλο, ἔπειτα καὶ εἰς δλα. Οὕτω, βαθμὴδὸν καὶ κατ' ὀλίγον, χωρὶς νὰ τὸ ἐννοήσῃ καὶ ὁ ἴδιος, εὑρέθη μ' ἓνα σύστημα· διὰ νὰ ἀνακαινίσῃ τὴν Τέχνην, διὰ νὰ τὴν κάμῃ δηλαδὴ ἑλληνικὴν, — διότι διαφορετικὴ δὲν θὰ τῇ ἦρσεν, — εἶδεν ὅτι ἔπρεπε κατὰ τὸν ἴδιον τρόπον νὰ ἀνακαινίσῃ καὶ τὴν κοινωνίαν. Καὶ ἡ ἀνα-καινισμένη Κοινωνία θὰ ἐδίκε κατ' ἀνάγκην ἀνακαινι-σμένην Πολιτείαν, νέον Κράτος Ἑλληνικόν· καὶ ἐλ' αὐτὰ μαζί: νέον ἑλληνικὸν Πολιτισμόν. Τότε, ἀλλὰ μόνον τότε, τὰ πράγματα δλα γύρω του θὰ ἦσαν ὡ ρ α ῖ α, καὶ θὰ ἰκανοποιούσαν τὸν ἑμπαθῆ Αἰσθη-τικόν, ὁ ὁποῖος περισσότερον ἀπὸ τὴν ζωὴν του ἀγαπᾷ τὴν Ὁραιότητα.

Οὕτω ἢ Ὁραιότης ὀδηγεῖ πρὸς τὴν Ἀλήθειαν, οὕτω ἢ ἀληθινὴ Τέχνη ὀδηγεῖ πρὸς τὴν ἀληθινὴν Ζωήν. Ὁ ἀνακαινιστὴς τῆς Τέχνης γίνεται ἀνεπιγνώστως ἀνακαινιστὴς ὅλης του τῆς Κοινωνίας. Ζητῶν ἐθνικὴν Τέχνην, ζητεῖ ἐθνικὴν Ζωήν. Καὶ ἐπειδὴ διὰ νὰ ὑπάρξῃ ἐθνικὴ Τέχνη, πρέπει νὰ πηγάζῃ ἀπὸ τὰ βαθύτερα τῆς ἐθνικῆς ψυχῆς, ὡς ἐμέρφωσεν αὐτὴν ἡ Φύσις καὶ ἡ ἱστορικὴ Πορδέσις· καὶ πάλιν, διὰ νὰ γίνῃ τοῦ-το· χρειάζεται νὰ μελετηθῇ ἡ φύσις καὶ ἡ Παράδοσις, — δι' αὐτὸ τὸ Σύστημα τοῦ Γιαννοπούλου, τὸ ὁποῖον κατὰ παρόμοιον ζητεῖ νὰ ἐφαρμόσῃ, μοῦ φαίνεται σοβαρόν, μεγάλης προσοχῆς ἀξίον καὶ, τολμῶν εἶπω, ἀληθινόν.

Ὅπως δὲ ποτε εἶνε π ρ ω τ ό τ υ π ο ν. Τοιαύτην γενικὴν ἀντίληψιν, τοιοῦτο Σύνολον, δὲν παρουσίασεν ἀκόμη κανεὶς μας. Πολλοὶ πιθανόν νὰ κατέκριναν μεμονωμένους τοῦτο ἢ ἐκεῖνο· πολλοὶ πιθανόν νὰ εἶπαν ὅτι πρέπει νὰ φρίσωμεν πλέον τοὺς Εὐρωπαίους καὶ νὰ περιορισθῶμεν εἰς τὸν ἑαυτὸν μας. πολλοὶ πιθανόν νὰ ἐζήτησαν τὴν «ἐθνικὴν ἐμπνευσιν» εἰς τὴν τέχνην καὶ τὴν «ἐθνικὴν γλῶσσαν» εἰς δλα. Ἀλλὰ κανεὶς ἀκόμη, νομίζω, δὲν εἶπε καὶ δὲν ἀπέδειξεν ὅτι διὰ νὰ-ποκτήσωμεν π. χ. ἀξιόμαχον στρατὸν καὶ στόλον πρέπει πρῶτα νὰ κτίσωμεν σπῆτι ἐ λ λ η ν ι κ ό ν, ἢ ὅτι διὰ νὰ ἔχωμεν εἰς τὴν πόλιν καλὴν συγκοινωνίαν

καί εἰς τὸ Ἐξωτερικὸν καλοῦς διπλωμάτας, πρέπει νὰ ζωγραφίζωμεν μὲ χρώματα Ἐ λ λ η ν ι κ ά .

Ἐν τούτοις μὴ νομίσῃ κανεὶς ὅτι εἰμαι βέβαιος δι' ὧν αὐτά. Ἐπεξηγῶ, ἐρμηνεύω, ἀλλὰ δὲν ἐπισφραγίζω. Ἄλλος ἐξαφνα εἰμπορεῖ νὰ μᾶς ἀποδείξῃ ὅτι ὁ Γιαννόπουλος κάποτε παραλογίζεται ὅτι αὐτὰ δὲν ἔχουν καμμίαν οἰκονομίαν μεταξὺ τῶν, καὶ ὅτι μία νεοελληνικὴ ἀναγέννησις, — ἡ ὁποία ἤρχισεν ἤδη, — εἰμπορεῖ νὰ τελειώσῃ ἐξαίρετα κατ' ἄλλο σύστημα, παραδείγμα-τος χάριν μὲ ἀφθονον Εὐρωπαϊσμόν, ὁ ὁποῖος δὲν εἶνε τίποτε ἄλλο παρὰ ὁ ἀρχαῖος ἑλληνισμὸς διαλεγμένος καὶ διύλισμένος...

Ἀδιάφορον ! Ἐγὼ τοῦτο γνωρίζω μόνον: Ὅτι ὅσον συζητήσιμος καὶ προβληματικὴ, ἂν εἶνε ἡ κοινωνιολογική, ἡ πολιτικὴ, ἡ ιστορικὴ καὶ ἡ ἄλλη ἀξία τοῦ ἔργου τοῦ Γιαννοπούλου, ἡ αἰσθητικὴ του ἕως ἀξία εἶνε ἀναντίρρητος. Ἀν ζήσῃ, θὰ ζήσῃ δι' αὐτό. Καὶ θὰ τὸ μελετοῦν μίαν ἡμέραν καὶ θὰ τὸ συμβουλευνται. Θὰ ἔχῃ περὶ τοῦ διὰ τὴν Ἑλλάδα τὴν ἐπίδρασιν τὴν ὁποίαν εἶχεν εἰς τὴν Ἀγγλίαν τὸ ἔργον τοῦ Ράσκιν. Καὶ ἂν δὲν θὰ ἐπαναστατήσῃ τὸ διοικητικὸν μας σύστημα, καὶ ἂν δὲν θὰ καταρρίψῃ τὴν συναλλαγὴν, ἀφεύκτως ἕως θὰ μεταμορφώσῃ μίαν ἡμέραν... τοῦλάχιστον τὸ σ α λ β ν ι μας.

..

Τὰ δεινὰ ἔρια ἐνὸς ἀρθροῦ δὲν μοῦ ἐπιτρέπουν νὰ εἰσέλθω εἰς τὰς μυρίας λεπτομερείας τοῦ «Νέου Πνεύματος» οὔτε νὰ συζητήσω τὰς μυρίας ἰδέας τοῦ ἀνακινουμένου ἐκεῖ μέσα, οὔτε νὰ σχολιάσω τὰς γνώμας τοῦ συγγραφέως περὶ τῶσαν πραγμάτων καὶ προσώπων, ἐξ ὧν μυμηχιοῦν αἱ πυκνοτυπωμέναι σελίδες. Ὁ σκοπὸς μου ἄλλως τε ἦτο νὰ καταδείξω μόνον τὴν πρωτοτυπίαν καὶ τὴν ἐθνικὴν σπουδαιότητα τοῦ βιβλίου, καὶ νὰ ἐπιστήσω ἐπ' αὐτοῦ τὴν προσοχὴν τοῦ φιλοπάτρως καὶ φιλοκάλου ἀναγνώστου, ὁ ὁποῖος δύναται νὰ προμηθευθῇ ἕν ἀντίτυπον τοῦ «Νέου Πνεύματος» δωρεάν ἀποτεινόμενος πρὸς τὸν συγγραφέα τὸν κ. Περικλῆν Γιαννόπουλον εἰς Ἀθήνας. Διότι τὸ «Νέον Πνεῦμα» — χαρακτηριστικὸν καὶ τοῦτο, — ἐτυπώθη εἰς χίλια ἀντίτυπα, προωρισμένα νὰ διανεμηθῶν δωρεάν. Ὁ συγγραφεὺς, βλέπετε, δὲν ἐπιδιώκει οὔτε τὸ κέρδος οὔτε τὴν δόξαν, εἶπε δὲ ὅτι καὶ ἀνωμόμως θὰ ἐξέδιδε τὸ βιβλίον του, ἂν δὲν εἶχε μέσα γνώμας περὶ προσώπων, διὰ τὰς ὁποίας ἐχρειάζετο ἀπολύτως ἡ ὑπεύθυνος ὑπογραφή. Ἐχει πεπολθῇσιν εἰς τὴν ἀλήθειαν τοῦ κηρύγματός του καὶ ἀποβλέπει μόνον εἰς τὴν ὠφέλειαν, τὴν ὁποίαν θὰ προσεγγίσῃ. Κατὰ τὸν ἴδιον ἄμα καὶ ἀφιλοκερδῆ τρόπον θὰ προβῇ καὶ εἰς τὴν ἐκδοσὶν τῶν δεκαπέντε βιβλίων τοῦ συστήματός του. Ἀπὸ τοὺς εὐπόρους ἐνδιαφερομένους θὰ ζητήσῃ μόνον τὰ ἐξοδα τοῦ χάρτου καὶ τοῦ τύπου. Οὕτω τὰ βιβλία του θὰ ἔχουν τὸσῶ μικρὰν τὴν τιμὴν, ὥστε μεγάλην τὴν ἀξίαν.

Θὰ τελειώσω μὲ τὸ στιγματότυπον τοῦ συγγραφέως: Ὁ Περικλῆς Γιαννόπουλος θὰ εἶνε ἐπ' ἀνω-κάτω τριανταπέντε ἐτῶν. Γόνος καλλίστης πατρι-νῆς οἰκογενείας, εἰς τὴν ὁποίαν ὀφείλει τὴν ἀρίστην του

ἀνατροφὴν. Ὑπῆρξεν ὁ ἰδεώδης τύπος τοῦ ἐφήβου, ὠραιότατος καὶ κομψότατος πάντοτε, τὸ πρότυπον τοῦ συρμοῦ διὰ τοὺς νέους τῆς ἐποχῆς του. Χαρακτήρ ἀδαμάντινος· γενναῖος, ἀφοβος, ἀκαμπτος, ἀκλόνητος. Ἄλλ' εὐγενὴς κατὰ τὴν ψυχὴν καὶ τοὺς τρόπους, καλὸς, τρυφερός, ἀφροσιωμένος. Βιοποριστικὴν ἐπάγγελμα κανέν. Ἄλλο δὲν ἔκαμεν εἰς τὴν ζωὴν του, παρὰ νὰ σκέπτεται, νὰ μελετᾷ καὶ νὰ γράφῃ. Ἐπαλάισεν ἐναντίον τῶν πάντων διὰ νὰ μείνῃ ἐ λ ε ὕ θ ε ρ ς, — καὶ τὸ κατώρθωσε.

Ἀθήναι

ΓΡΗΓΟΡΙΟΣ ΞΕΝΟΠΟΛΟΣ

ΦΙΛΟΛΟΓΙΚΟΝ ΧΡΟΝΟΓΡΑΦΗΜΑ

ΟΙ ΔΙΑΒΑΖΟΝΤΕΣ

Ὁμολογῶ ὅτι ὅταν διὰ πρώτην φοράν ἦλθα στὴν Αἴγυπτον διὰ νὰ ἐξασκήσω τὸ ἐπάγγελμά μου ὡς δημοσιογράφος, ἐξεπλάγην ὅταν ἤκουσα ἀπὸ τοῦ στίμα διακεκριμένου ὄσον καὶ ἀγαπητοῦ συναδέλφου ἀπογοητευτικὰς κρίσεις διὰ τὸ κοινόν, τὸ ἀναγινώσκον καὶ δυνάμειον νὰ ὑποστηρίξῃ τὴν προαγωγὴν τῆς καλλιέργειας τῶν γραμμάτων καὶ εἰς τὴν αὐτὴν ἐπιτυχίαν τοῦ ἐπιδεικνύει εἰς τὴν ἀνάπτυξιν τοῦ ἐμπορίου καὶ τοῦ πλούτου.

Ἐξέφραξα, ἐνθυμούμαι, τότε τὴν ἀπορίαν μου διὰ τὴν νηπιὴν κατὰστασιν εἰς τὴν ὁποίαν εὐρίσκεται ὁ ἐν Αἰγύπτῳ ἑλληνικὸς τύπος ἐν παραβολῇ πρὸς τὸν ἐν Ἀθήναις τοιοῦτον. Καὶ ἡ ἐξηγήσις μοῦ ἐδόθη σαφῆς, ἀπρίφραστος, μπαλταδοειδής.

— Γαλὶ νὰ βγαίνουμε καλλίτεροι; Μήπως ὑπάρχει κοινὸν ἀπαιτητικὴν, μὲ ἀξιώσεις μεγαλειτέρας, πού νὰ μᾶς ὠθήσῃ εἰς τελειοποίησιν, πού νὰ ὑπεκλύσῃ τὸν συναγωνισμόν καὶ νὰ προκαλέσῃ ἐπομένως τὴν πρόδον; Τίποτε ἀπὸ αὐτὰ δὲν ἐνδιαφέρουν καὶ μὴ χάνεσαι. Ὁ κόσμος ἀγοράζει τῆς ἐφημερίδας γιὰ νὰ διαβάσῃ πρῶτα τὴν στήλην τοῦ χρηματιστηρίου. Καὶ ὕστερα, τὸ βράδυ, μετὰ τὸ δείπνον, ἂν τοῦ μείνῃ καιρὸς, νὰ ρίξῃ καὶ μίαν ματιὰ εἰς τὸ λοιπὸν μέρος τοῦ φύλλου.

Ἀπολογίαν δὲν ἐσθίωναν τ' ἀνωτέρω καὶ μάλιστα ἀπὸ ἐμένα τὸν φρέσκο, τὸν ἀγνοῦντα τελείως καὶ τὴν Αἴγυπτον καὶ τὸ κοινόν της. Ὁμολογῶ δὲ ἀκόμη ὅτι ἠναγκάσθην κατόπιν καὶ ἐπὶ πολὺ νὰ παραδεχθῶ ὅσα ἤκουσα καὶ ν' ἀπογοητευθῶ τελείως διὰ τὴν πρόδον παντὸς ὅ,τι ἀφορᾷ τὸν ἡμερήσιον καὶ τὸν περιοδικὸν τύπον καὶ τοὺς γράφοντας αὐτόν.